

regula directiva illius, qua constituitur hoc specificum in esse naturalis ordinis. Est ergo evidens consequentia, quod si admitti debet una virtus moralis infusa, etiam prudentia infusa debet admitti. Et sic jam habemus duas virtutes morales infusas, scilicet pœnitentiam, et prudentiam.

XV. Ex hoc autem deducitur, etiam alias omnes virtutes debere poni infusas; tum, quia si aliquæ ponuntur, non est ratio cur aliæ non ponantur, omnes enim inter se connexæ sunt; tum, quia prudentia non potest rectum dictamen habere circa media, nisi supponat rectam intentionem circa finem, si quidem rectitudo mediorum ex intentione dependet. Non potest autem intentio esse recta, nisi circa omnes materias, quibus potest deficere, sit rectificata, imo aliquando ex defectu unius materiæ redundat defectus in aliam, sicut qui est defectuosus in timoribus, si occurrerit timor in materia castitatis, vel justitiæ, etiam istam derelinquet pro evadendo timore, unde non potest esse perfecte prudens, si circa omnes materias non sit rectificatus. Ergo ut sit prudens supernaturali prudentia debet supponere rectificationem supernaturalem in omnibus materiis moralibus, et intentionem rectam supernaturalem in omnibus illis materiis, quod est omnes virtutes morales supernaturales habere, cum illæ sint quæ rectificant intentionem, et electionem voluntatis in illis determinatis materiis, verbi gratia temperantiæ, fortitudinis, etc.

XVI. Secundum fundamentum sic propono: Nam Scriptura Sapientia VIII, ubi loquitur de istis quatuor virtutibus cardinalibus, sobrietate (id est, temperantia) prudentia, justitia, et virtute (id est, fortitudine) attribuit eas infusioni divinæ. Loquens enim de divina sa-

piencia (de qua in illo capite fit sermo) ei attribuit docere has virtutes dum inquit: « Etsi justitiam quis diligit, labores hujus magnas habent virtutes; sobrietatem enim, et prudentiam docet, et justitiam, et virtutem, quibus utilius nihil est in vita hominibus. » Si ergo sapientia divina est quæ docet prudentiam, et temperantiam, etc. ergo non acquirit homo istas virtutes labore, et industria sua, sed beneficio, et doctrina divinæ sapientiæ; ergo ex infusione. Et sic oportet fateri, quod dentur virtutes temperantiæ, et prudentiæ, etc. habitæ ex divina infusione (quidquid sit an etiam sint similes virtutes acquisitæ) quia quod docente Deo habetur, non labore, et industria propria dicitur acquisitum. Hæc enim ratione significatur in Scriptura id quod habetur ex divina infusione, quia scilicet docetur a Deo, ita quod pro eodem reputetur docere, et infundere, quia revera Deus non docet solum proponendo objecta, et explicando, sicut faciunt homines, sed infundendo intus lumen, et sic dicitur I Joan 1: *Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos, sed sicut unctio ejus docet vos de omnibus.* Unde fit argumentum: Id quod docet divina unctio est aliquid infusum, et non acquisitum labore humano: sed dantur virtutes morales, quas docet sapientia divina, scilicet sobrietas, prudentia, justitia, et fortitudo; ergo dantur virtutes morales infusæ. Et sic efficax est probatio adducta a D. Thoma in argumento Sed contra.

XVII. Tertium fundamentum proponitur sic: Nam in homine dantur virtutes infusæ, et supernaturales circa amorem, et intentionem finis: ergo etiam debent dari virtutes supernaturales, et infusæ circa electionem, et amorem mediorum. Antecedens non potest negari salva fide, cum ex ea constet dari virtutes

theologicas, quæ tum intellectum, tum voluntatem uniunt immediate Deo ut fini ultimo, præsertim charitas, quæ amat ipsum super omnia: ergo per virtutes infusas, et supernaturales dirigitur homo in finem supernaturalem, et rectificatur circa illum, si quidem justificatur. Consequentia vero probatur, quia rectificatio debet fieri non solum in ordine ad finem in se, sed etiam in ordine ad media, si quidem si vitientur media, non recte appetitur finis, et rursum finis non diligitur, nisi ut assequendus utique per media. Debet autem finis supernaturalis assequi per media etiam, et electiones supernaturales: ergo si supernaturali modo, et per virtutes infusas rectificatur homo circa finem, etiam supernaturali modo, et per virtutes infusas debet rectificari homo circa electiones.

XVIII. Et confirmatur, quia in ordine naturali non rectificatur homo sufficienter per syndæresim, et voluntatem ultimi finis, sed etiam per virtutes acquisitas, quæ ponunt rectificationem circa electiones mediorum, sine quibus non potest dici rectificatus homo simpliciter, eo quod rectificatio hominis non est solum in diligendo fine, sed etiam in assequendo, et finis qui intenditur ut assequendus per prava media vitiatur, et vitiat voluntatem, et sic oportet talem voluntatem ut recta sit, non solum rectificari per ordinem ad finem, sed etiam per ordinem ad media, quod fit per electiones, et istæ per habitus electivos, qui sunt virtutes.

XIX. Nec potest dici cum Vazquez, quod virtutes non versantur circa media, sed circa proprios fines; respondetur enim, quod si sunt habitus electivi circa media versari debent, quia electio est de mediis. Sed tamen illa media etiam possunt habere rationem finis proximi, qui

tamen subordinatur fini ultimo, circa quem non versantur virtutes morales, sed theologales, aut in ordine naturali voluntas, seu intentio finis, et tamen in ordine naturali requiruntur virtutes morales utificent electiones mediorum. Ergo similiter in ordine supernaturali non sufficit rectificari hominem circa amorem finis supernaturalis, sed etiam circa amorem mediorum, quod fit per electionem, quæ utique debet esse per electionem mediorum ejusdem ordinis, et proportionis cum illo fine; ergo supernaturalem; ergo debent electiones esse actus supernaturales, et consequenter procedere ab habitu electivo supernaturali, qui est virtus moralis supernaturalis, et infusa.

XX. Nec sufficit dicere, quod ad hoc sufficiunt virtutes morales acquisitæ, cum imperio, et directione theologalium, quæ sunt circa finem supernaturalem; inde enim possunt elevari virtutes acquisitæ ad attingendum media supernaturalia, vel modo supernaturali, sicut qui facit eleemosynam ex charitate, sufficienter ab illo imperio supernaturalis virtutis movetur virtus misericordiæ ad dandam eleemosynam modo supernaturali. Vel secundo sufficient ad hujusmodi electiones supernaturales dona Spiritus sancti quæ correspondent virtutibus moralibus, ut donum fortitudinis virtuti fortitudinis, donum pietatis justitiæ et religioni, donum consilii prudentiæ, donum timoris temperantiæ, quia timore Dei configitur caro. Ergo superflue ponuntur virtutes morales infusæ, distinctæ a donis.

XXI. Sed prima solutio nihil obstat; tum primo, quia virtutes acquisitæ non sunt in omnibus, nec facile acquiruntur, sed multo tempore, et labore; vita autem christiana proponitur omnibus ut communis etiam non multum exercitatis, eo

quod: *Deus vult omnes homines salvos fieri*, et omnibus viam salutis proponit; ergo etiam ante acquisitas longo studio virtutes, oportet alias infundi a Deo, quæ communiter omnibus adesse possunt ad consequendam vitam æternam; tum secundo, quia virtutes dantur ad vincendas difficultates, et ubi specialis est difficultas debet poni specialis, et distincta virtus: constat autem speciales difficultates offerri in materiis virtutum, verbi gratia temperantiæ, fortitudinis, etc. quando solum secundum finem politicum tractandæ sunt, aut secundum ordinem ad finem vitæ æternæ, et secundum supernaturalem inclinationem, hæc enim est arduitas maxima, et supra humanas vires. Ergo oportet distinctas virtutes ponere in uno ordine, atque in alio.

XXII. Tum tertio, quia non potest connaturali modo supernaturalis, et christiana vita dirigi imperando virtutibus alterius ordinis inferioris, scilicet naturalis, et acquisiti, et carento propriis, et connaturalibus mediis ad rectificandam, et dirigendam vitam supernaturalem, et christianam. Vel enim supernaturalis vita habet intra suum ordinem supernaturalem sufficientia media, et principia ad ordinandum omnes actiones humanæ vitæ supernaturaliter, vel non. Si non habet, insufficientior est vita politica, et naturalis ordinis, quæ habet sufficientia principia ad sui rectificationem, et directionem, scilicet virtutes acquisitas; vita autem supernaturalis caret illis, debetque id supplere per virtutes acquisitas, et naturales quæ sunt ordinis inferioris. Tum quarto, quia charitas non potest imperare, et imponere modum supernaturalem virtutibus acquisitis, nisi media aliqua regulatione prudentiali proponente id per intellectum, et imperante, proprie enim imperium est

actus intellectus, et prudentiæ. Non potest autem prudentia acquisita imponere modum prudentialem, seu regulationem moralem supernaturalis ordinis, cum sit prudentia inferioris ordinis; ergo debet esse prudentia supernaturalis, et infusa; hæc autem est virtus moralis; ergo debet dari aliqua virtus moralis infusa. Et eadem ratione debent poni aliæ, quia prudentia connexa est cum virtutibus moralibus, et ab eis dependet prout rectam intentionem faciunt in suis materiis, et virtutes morales dependent a prudentia ut constituyente illis medium determinatum, et rectum hic et nunc.

XXIII. Contra secundam autem solutionem instatur, quia dona Spiritus sancti non ponuntur ad operandum juxta regulas humanas, etiam supernaturales, sed juxta regulam, et mensuram divinam, etiam supra modum ordinarium humanum. Et sic proprie dona Spiritus sancti dantur ad operandum ex instinctu peculiari, juxta illud Romanorum VIII: *Qui spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt*. Qui instinctus etiam valde rudibus aliquando datur, qui operantur ex quadam connaturalitate, et experientia divinorum. Connaturalizari autem animam nostram divinis, et ex tali connaturalitate, et experientia, seu unione operari, excedit modum virtutis etiam supernaturalis in moralibus, quia morales virtutes non operantur via unitiva, seu connaturalizatione divinorum, sed via illuminata, juxta lumen rationis supernaturaliter quidem elevatum a fide, sed tamen ostendente, et regulante actiones modo humano, non connaturalizatione divina. De quo amplius dicemus in ultima disputatione de donis.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

XXIV. Primo objicitur: Virtutes istæ morales infusæ videntur ex una

parte superflue, ex altera impossibiles, loquendo de illis ut essentialiter distinctis ab acquisitis circa materias morales, et a donis Spiritus sancti. Ex alia vero parte inconvenienter ponuntur, et multa experientia constat ipsas dari; ergo non sunt ponendæ. Quod sint superflue constat ex proxime dictis, nam quid quid faciunt istæ virtutes morales infusæ possunt facere acquisitæ cum imperio charitatis, vel dona Spiritus sancti pro extraordinariis actibus. Possunt enim actus virtutum acquisitarum referri in finem supernaturalem, et esse meritorii ex imperio charitatis, et ex supernaturali fine regulari per fidem, quæ eminenter est practica, et sic non est opus prudentia infusa. Similiter rectificari potest homo sine istis virtutibus per solas theologicas, et dona Spiritus sancti, quæ sunt in omni homine justo. Dicere autem quod ponuntur istæ virtutes ut homo operetur actus supernaturales quoad substantiam in materiis moralibus, hoc est petere principium, quia de hoc ipso dubitatur ad quid requirantur isti actus quoad substantiam supernaturales.

XXV. Imo hinc probatur secundum, scilicet quod sint impossibiles istæ virtutes, nam vel distinguuntur specie ab acquisitis ita ut sint quoad substantiam infusæ, vel non. Si non sunt distinctæ specie, sed ejusdem speciei cum acquisitis, nihil dicimus, nec ponimus virtutes supernaturales, et infusas per se, sed per accidens, quia alias acquiri poterant, et per accidens est quod infundantur, et istæ non sunt aliæ virtutes quam acquisitæ, seu ordinis naturalis, atque adeo ex hoc quod infundantur non probavimus, quod dentur virtutes morales supernaturales, et per se infusæ. Si sunt distinctæ speciei ab acquisitis; ergo habent distinctum objectum, et di-

stinctam materiam, alias si circa eandem materiam, et idem objectum versantur, quomodo sunt distinctæ speciei, et quem effectum distinctum ponit in passionibus temperantia acquisita, et temperantia infusa, quod enim hæc ordinetur ad finem supernaturalem, illa ad naturalem, non variat speciem actus, quia iste ordo non est ad objectum, quod est finis operis, et specificat actum, sed ad finem ultimum qui actum non specificat, sed extrinsecus est ordo ejus ad speciem actus. Si autem habent istæ virtutes infusæ distinctam materiam, et objectum ab acquisitis; ergo non erunt virtutes morales, quia materia virtutum moralium adæquate consistit in passionibus, et in operationibus ad alterum.

XXVI. Denique quod inconvenienter ponantur, et nulla de illis detur experientia, manifestum est, nam experientia nihil supernaturalitatis in istis actibus moralibus manifestat. Inconvenienter autem ponuntur, nam vel sunt in appetitu sensitivo, vel in voluntate; item vel in omnibus justificatis vel non. In appetitu esse non possunt, quia est potentia materialis, et corporea, quæ immediate dirigitur aphantasia seu imaginativa. Hæc autem non potest apprehendere aliquid supernaturale, quia non potest discernere naturale a supernaturali, cum supernaturalis ordo sit elevatior non solum corporali natura, sed etiam spirituali; ergo si non potest imaginativa attingere rem spiritualem, neque supernaturalem poterit; ergo neque appetitus sensitivus poterit objectum supernaturale attingere, quale est objectum istarum virtutum infusarum. Similiter in omnibus justificatis esse non possunt, quia multi recenter baptizati, vel confessi non sentiunt moderatas passiones magis quam ante; ergo

signum est non recipere istos habitus infusos moderativos passionum. Dicere autem quod aliquibus justificatis infunduntur, non aliis, est plane sine fundamento, cum virtutes semper sint connexæ cum ipsa charitate; ergo ubicumque est charitas sunt istæ virtutes.

XXVII. Respondetur ad primam partem argumenti ex dictis, cum ostenderimus has virtutes infusas deberi dari etiam positis acquisitis, præsertim, quia connaturale, et proprium est cujuscumque rectificationis, et ordinationis in finem, quod in eo ordine, et genere, in quo fit rectificatio circa finem, fiat etiam circa media, eo quod ex intentione finis semper fit redundantia ad electiones mediorum, quæ sunt connexæ fini. Unde cum constet de fide nos rectificari per virtutes theologales infusas, quæ versantur erga finem, oportet assignare aliquas virtutes per se annexas isti intentioni supernaturali, et ex ea redundante: non sunt autem per se illi annexæ virtutes acquisitæ, etiamsi possit illis imperare, quia hoc imperium est vagum, et per accidens nec connaturaliter, et proportionate utitur illis, nec secundum exigentiam talis rectificationis supernaturalis. Unde posita rectificatione supernaturali per virtutes theologicas circa finem, est consequens, et per se connexum ponere circa electiones mediorum similem rectificationem ejusdem ordinis.

XXVIII. Quod vero dicitur non requiri prudentiam infusam, sed sufficere fidem pro directione actuum supernaturalium, respondetur non sufficere, quia prudentia utitur discursu practico, et consilio ad inveniendam media, fides autem non utitur discursu, sed simpliciter credit res divinas, unde fides non potest esse proxima regula applicativa mediorum, sed remota et ex-

cellentior. Argumento etiam est non sufficere fidem pro actibus prudentialibus, quia constat de fide dari inter septem dona Spiritus sancti, quæ numerantur Isai. XI, donum consilii, quod pertinet ad dirigendum prudentialiter actus nostros altiori modo ex instinctu speciali Spiritus sancti; ergo fides non sufficit dare consilium supernaturaliter; ergo etiam opus erit ponere virtutem prudentiæ infusæ ad regulandas proxime actiones morales supernaturales præter fidem. Et cum dicitur rectificationem sufficienter fieri per virtutes theologicas, dicimus sufficienter fieri per illas virtutes tamquam per principalia principia, et quantum ad fundamentum, et substantiam justificationis, non tamquam per principia secundaria, et consecuta per se, quæ sunt virtutes rectificantes in eodem ordine supernaturali electiones mediorum, sine quibus non stat recta intentio finis.

XXIX. Ad secundam partem argumenti dicitur, has virtutes morales infusas esse quoad substantiam supernaturales, et versari quidem circa materias morales naturales altiori, et sublimiori regulatione, et ratione formali, quam virtutes acquisitæ. Nec valet dicere, quod versantur circa eandem materiam ut sint ejusdem speciei, si ratio formalis est diversa. Et instatur manifeste in ipsis donis Spiritus sancti, quæ dubitari non potest esse supernaturalia, et tamen aliqua ex illis versantur circa materias morales, sicut donum fortitudinis circa easdem, circa quas versatur virtus fortitudinis, et pietas circa easdem, circa quas versatur observantia, et justitia ad alteram, et donum consilii circa ea, circa quæ versatur prudentia. Stat ergo bene quod circa materiam ordinis naturalis versetur aliqua virtus supernaturalis

et infusa sub altiori motivo. Et formalis ista ratio supernaturalis sumitur ex eo, quod omnes operationes nostræ possunt fieri in ordine ad vitam æternam consequendam et æternam damnationem vitandam cum virtutes acquisitæ, et politicæ solum ad hujus vitæ dispositionem rectam de se ordinentur. Quam differentiam assignat Apostolus I ad Corinth. VIII dicens: *Omnis qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam.* Ubi ordo ad accipiendam coronam incorruptam discernit certamen agonis christiani et supernaturalis (qui per omnes virtutes discurrit) ab agone, et certamine politico, licet hic etiam per virtutem fortitudinis, et abstinentiæ ab omnibus exerceatur. Et sic subdit Apostolus de castigatione sui corporis (quod ad temperantiam, et abstinentiam pertinet): *Castigo corpus meum, et in servitutum redigo, ne forte cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar,* ubi illud motivum ne reprobus efficiar, supernaturalizat illam corporis castigationem, quæ per virtutem moralem fit, vel pœnitentiæ, vel temperantiæ. Itaque virtutes istæ, quæ ex propria, et formali ratione sua accipiunt motivum operandi ex participatione virtutis theologicæ, et ejus regulationi subduntur, licet circa materiam passionum, aut aliam ordinis naturalis versentur, supernaturali motivo versantur, ex quo sumitur differentia specifica.

XXX. Et cum dicitur, quod ordo ad finem ultimum non variat intrinsecam specificationem actus, quæ solum desumitur ad objectis, respondetur quod non sumitur specificatio a fine ultimo immediate, et proxime, sed ab objecto, seu fine proximo, quod est ipsa materia ut regulata, et mensurata regulis ra-

tionis non quomodocumque, sed elevate ad supernaturalem ordinem et finem. Objectum enim specificum virtutum et bonorum actuum, non est materia, vel passio nisi prout regulata regulis rationis, et prout talibus regulis subest, et moralis redditur, sic specificat actum, et habitum moralem, quæ est virtus. Quare cum non solum finis ultimus, sed etiam objectum proximum, seu materia virtutum infusarum sit subiecta regulationi specie diversæ, scilicet regulis supernaturalibus et præceptis supernaturalibus, consequenter in genere morali constituitur objectum specie diversum specificatione morali, et ad quidditatem virtutum pertinente.

XXXI. Ad tertiam partem argumenti respondetur, non minus experiri nos istas virtutes supernaturales (eo modo quo de supernaturalibus potest esse experientia in hac vita) quam experiamur aliquando ipsa dona Spiritus sancti, æque tamen negare non possumus. Experiri autem virtutes morales infusas ex parte motivi quo movemur aliquando ad bene agendum, non quod semper, et in omni tempore experiamur illas, sed aliquando difficultas sentiatur in illarum operatione, imo et aliquando nihil exerceatur de illis, sed sufficit quod aliquando sine dubio experiamur earum operationes. Nam licet aliquis moveatur aliquando ad continentiam, vel ad abstinentiam in cibis ex motivo temporali, et pertinente ad convictum humanum, et modestiam communem, ob quam non vult aliquis tangere uxorem proximi sui, tamen aliquando sentit hoc motivum non sufficere præsertim in occulto, vel in tentationibus cordis, et inter ipsas passiones recrudescentes, et sævientem turbinem tentationum, tuncque confugit ad altius medium, scilicet supernatu-